

Obličejová část lebky - SPLANCHNOCRANIUM

Vypracoval: Libor Luňáček

+ kůstky sluchové (ossicula auditus) => malleus (kladívko), incus (kovadlinka), stapes (třmínek)

ad. a) **dolní čelist = MANDIBULA**

- nepárová, popisujeme:

- **tělo = corpus**

- protuberantia mentalis (střední čára, dolní okraj, vpředu)
- foramen mentale (laterálně od předchozího) - zde ústí canalis mandibulae
- spina mentalis (stř. čára, vnitřní plocha)
- fossa digastrica (kaudálně a laterálně od spina ment.; zde úpon m. digastricus)
- linea mylohyoidea => *nad* ní fovea sublingualis, *pod* ní fovea submandibularis
- proc. alveolaris = alveolární výběžek

- **rameno = ramus mandibulae**; párové

- angulus mandibulae => až 125°
 - tuberositas pterygoidea (vnitřní plocha) => úpon m. pterygoideus med.
 - tuberositas masseterica (zevní plocha) => úpon m. masseter
- proc. coronoideus => úpon m. temporalis
- proc. condylaris => art. temporomandibularis
 - caput mandibulae
 - fossa pterygoidea (pod ní, vpředu; zde úpon m. pterygoideus lat.)
 - collum mandibulae
- canalis mandibulae (vnitřní plocha) => zde vasa alveolaria inf., n. alveolaris inf.
 - lingula mandibulae (ventrálně od foramen mand.)
 - foramen mandibulae => vstup do canalis mandibulae

ad. b) **horní čelist = MAXILLA**

- párová, popisujeme:

- **tělo = corpus** - v jeho nitru => sinus maxillaris (antrum Highmori) viz VDN; plochy:
 - facies orbitalis => hledí do orbity
 - sulcus infraorbitalis => canalis infraorbitalis (zde stejnojm. cévy/nervy)
 - fissura orbitalis inf.
 - facies nasalis (směřuje do nosní dutiny)
 - hiatus semilunaris (ve výše stř. průduchu; vchod do sinus maxillaris)
 - facies ant. = přední plocha - popisujeme (kraniokaudálně):
 - margo infraorbitalis
 - foramen infraorbitale (kaudálně od margo infraorb.)
 - fossa canina (kaudálně od foramen infraorbitale)
 - incisura nasalis => ohraničení vchodu do nosní dutiny- apertura piriformis nasi
 - facies infratemporalis - zadní část
 - tuber maxillae + foramina alveolaria (zde vstup cév/nervů)
- **výběžky:**
 - proc. frontalis

- *crista lacrymalis ant.* => tvoří ventrální ohraničení sulcus lacrymalis
- *crista ethmoidalis* - zde úpon střední skořepy
- *crista conchalis* - zde úpon dolní skořepa
- proc. zygomaticus => spojení s os zygomaticum
- proc. alveolaris => základna pro zuby horního oblouku
 - *alveoli dentales* = do nich zasazeny zuby; tzv. zubní lůžka
 - *septa interalveolaria* => přepážky mezi alveoli dentales
- proc. palatinus - párový; spojení: sutura palatina mediana => palatum durum (část)
 - *os incisivum* (tzv. praemaxilla) (ventrální část palatum durum; v rozsahu řezáků)
 - sutura incisiva
 - *foramen incisivum* (stř. čára, mezi os incisivum a maxillaou)

ad. c) lícní kost = OS ZYGOMATICUM

- párová, podílí se na tvorbě stěny orbity (laterální a dolní); popisujeme:
 - výběžky: *proc. frontalis, maxillaris, temporalis*
 - 3 plochy: *facies lateralis, orbitalis, temporalis*; na nich otvory:
 - *foramen zygomaticofaciale, zygomaticoorbitale, zygomaticotemporale*
 - pozn.: z nich výstupy stejnojm. nervů

ad. d) jazykka = OS HYOIDEUM

- nepárová, popisujeme:
 - corpus ossis hyoidei
 - cornu majus et minus
- slouží pro začátek/úpon supra-/infrahyodních svalů
- k lebce fixována prostřednictvím lig. stylohyoideum (mezi cornu majus a proc. styloideus)

ad. e) patrová kost = OS PALATINUM

- párová, navazuje na maxillu; podíl na mediální stěně antrum Highmori; popisujeme:
 - lamina perpendicularis (svislá lamela)
 - plochy: - *facies nasalis* (mediální)
 - *crista ethmoidalis et conchalis* => úpon stř. a dolní skořepy
 - *facies maxillaris* (laterální)
 - výběžky: *proc. orbitalis* (kran. přední větší), *sphenoidalis* (kran.; zadní menší)
 - mezi nimi => *incisura sphenopalatina* => foramen sphenopalatinum
 - = komunikace mezi DN a fossa pterygopalatina
 - canalis palatinus major - mezi proc. pterygoideus a lamina perpendicularis
 - => ústí na tvrdém patře => *foramen palatinum majus* + *foramina palatina minora*
 - lamina horizontalis => v místě spojení => crista nasalis - dorzálně pak vytváří => spina nasalis post.

ad. f) čichová kost = OS ETHMOIDALE

- nepárová, lok.: mezi incisura ethmoidalis ossis frontalis; popisujeme:
 - lamina cribrosa (stř. čáre podélně); => hranice mezi DN a přední jámou lební;
 - *foramina cribrosa* - obsah: fila olfactoria

- *crista galli* (vpředu ve stř. čáře; zde úpon falx cerebri)
 - ala cristae galli (párový; => spojení crista galli s crista frontalis)
- lamina perpendicularis (vertikální ploténka; od lamina cribrosa ve stř. čáře)
 - => horní část kostěnné nosní přepážky
- labyrinthus ethmoidalis (= čichové sklípky mezi očnicí a nosní dutinou)
 - *cellulae ethmoidales* = dutinky
 - *infundibulum ethmoidale* (pod stř. skořepou, mezi bulla ethmoidalis a proc. uncinatus; zde ústí sinus frontalis, maxillaris, ethmoidales ant.)
 - *hiatus semilunaris*
 - *bulla ethmoidalis* (vepředu)
- lamina orbitalis (=> mediální stěna očnice, kryje čich. sklípky = tzv. lamina papyracea)
- foramina ethmoidalia (na hranici s os frontale; obsah: ethmoidální cévy+nervy z orbity)
- proc. uncinatus (dorsokaudálně; spojen s concha nasalis inf., zakryt stř. skořepou)

SKOŘEPY NOSNÍ = conchae nasales

- concha nasalis sup.
- concha nasalis media
- concha nasalis inf. (CNI) = SAMOSTATNÁ kost,
 - fixace: laterální stěna nosní dutiny
 - *proc. lacrimalis* (ventrokraniálně)
 - *proc. maxillaris* (laterokaudálně)
 - podílí na mediální stěně dutiny maxillary
 - pomocí něj je CNI fixována ke kaudálnímu obvodu hiatus maxillaris
 - *proc. ethmoidalis* (kraniálně; spojen s proc. uncinatus)

ad. g) **radličná kost = VOMER**

- nepárová; => zadní dolní část nosní přepážky; lok.: mezi os sph., palat., maxillou, lam. perpen.
- popisujeme:
 - pars cuneiformis vomeris (svislá, klínovitá)
 - crista choanalis vomeris (= zadní hrana)
 - ala vomeris (párová, při horním okraji kosti; => spojení s os sphen. + palat.)
 - sulcus vomeris (šikmá rýha, boční stěna; zde n. nasopalatinus + cévy)

ad. h) **slzní kost = OS LACRIMALE**

- párová, lok.: před lamina orbitalis ossis ethmoidalis; popisujeme:
 - crista lacrimalis post. (zezadu ohraničuje vstup do canalis nasolacrimalis)
 - sulcus lacrimalis (zde začátek canalis nasolacrimalis)
 - hamulus lacrimalis (dolní okraj (háček) vymezuje vstupu do canalis nasolacrimalis)
 - fossa sacci lacrimalis (ohraničuje začátek canalis nasolacrimalis, obsah: slzní vak)

ad. i) **nosní kost = OS NASALE**

- párová, mezi P a L maxillou, kraniálně fixována k os frontale; popisujeme:
 - foramina nasalia (nekonst.; obsah: větve n. ethmoidalis ant. + cévy)
 - sulcus ethmoidalis (spodní strana; zde r. nasalis ext. n. ethmoidalis ant.)